

Karlu Hudcovi k devadesátinám

Představovat charismatickou osobnost doc. RNDr. Karla Hudce, DrSc., který má 18. listopadu 2017 úctyhodné devadesátiny, českým a samozřejmě také slovenským zoologům a zvláště pak ornitologům pokládám skoro za zbytečné. Ostatně i v *Živě* (1987, 5: 180) vyšel oslavný článek k jeho šedesátinám. Protože je to však už 30 let a mnohé se od té doby změnilo, musím alespoň částečně tuto mezeru vyplnit.

V r. 1990 Karel Hudcovi obhájil doktorskou dizertační práci *Ekologie husy velké (*Anser anser*) jako indikátora vývoje a ochrany vodních prostředí v ČSFR* (měl jsem to potěšení dělat posudek na jeho skvělou práci) a v následujícím roce dosáhl hodnosti doktora věd (DrSc.). Intenzivně se věnoval i práci pedagogické. Už v letech 1968–70 přednášel svou oblíbenou zoogeografii na Přírodovědecké fakultě Univerzity J. Evangelisty Purkyně (později Masarykovy univerzity) v Brně; i po odchodu do důchodu přednášel ornitologii a zoogeografii na katedře zoologie a ekologie téže Přírodovědecké fakulty v Brně. Zcela po zásluze se proto v r. 1991 habilitoval na PřF Masarykovy univerzity v Brně, kde získal titul docent, a v r. 1996 byl jmenován vedoucím nově založené ornitologické laboratoře PřF Univerzity Palackého v Olomouci.

Psát podrobně o vědecké práci K. Hudce by vyžadovalo několik samostatných příspěvků (je ostatně rozebrána v jiných článcích). Přesto bych chtěl znovu krátce zmínit alespoň to, že se věnoval především ekologii vodních ptáků a zvláště huse velké, později pak synantropním ptačím druhům, a své práce dotahoval až vysloveně k aplikačním a ochranným závěrům (využití ptáků v územním plánování, jejich význam v myslivosti, problematika botulismu, chemických reziduí atd.). Jeho zásluhou byly vydány tři prakticky velmi cenné samostatné publikace Československá, později Česká a slovenská ornitologická bibliografie, zahrnující období 1961–92, posléze ještě doplněné články s českou ornitologickou bibliografií až do r. 2000. Na ně pak navázala elektronická bibliografie (www.biblioteka.cz), jejíž vytvoření je rovněž jeho zásluhou.

Vrcholem autorské, editorské a organizační činnosti bylo vydání několikásvazkové monografie *Fauna ČSSR (později ČR a SR) / Ptáci – Aves*, mimořádně ceněné ornitologické „bible“ (že se jí tak říká, jsem zaslechl přímo mezi ornitology). A protože jsem měl tu čest s Karlem spolupracovat na výrazně rozšířených reedicích tohoto díla pod názvy *Fauna ČR / Ptáci – Aves 1, 2/I, II, 3/I, II*, mohu ocenit jeho neobyčejně, doslova encyklopedické znalosti, mimořádnou píli, přesné dodržování termínů a další jeho „obyčejné“ lidské vlastnosti, jako jsou čestnost, slušnost, skromnost, ale třeba i životní optimismus a smysl pro humor. Stejně tak mi bylo potěšením pracovat s ním na třech Atlasech hnízdního

1 Jedna z posledních fotografií Karla Hudce při setkání s přáteli. Foto M. Peňáz

rozšíření ptáků v ČR (1987, 1997, 2006), na jednom Atlasu zimního rozšíření ptáků v ČR (1995) i na několika vědeckých článcích (a to vůbec nerozvádím, jak nezištně mi cennými radami pomáhal při startu mé odborné kariéry).

I po odchodu do důchodu (podle mého soudu zbytečně předčasně – jakožto nešťastníkovi v minulém totalitním režimu mu ovšem jeden čas na jeho mateřském ústavu pro jeho politické postoje růže příliš nekvetly – dnešní Ústav biologie obratlovců AV ČR tím jistě přišel o spoustu dnes tak ceněných impaktovaných článků), zůstal doc. Hudcovi i nadále aktivní, i když si našel ještě jiné pole působnosti především v oblasti ochrany přírody a životního prostředí. Byl mimo jiné členem rady Ekologického institutu Veronica a od založení i členem redakční rady a aktivním autorem ve stejnojmenném časopise. V publikování pokračoval: důkazem jsou nejen výše uvedené Atlasy, ale jistě i mimořádně pracně kompilované *Ornitologové České republiky (1999)* zahrnující jak profesionální, tak významné amatérské ornitology, a to až do 17. stol., a také knihy *Atlas ptáků České republiky (2001)* nebo *Příroda České republiky: průvodce faunou (2007)*. Nejen pro odborníky, ale i pro veškerá média se stala důležitým zdrojem další jeho práce *Soustava a české názvosloví ptáků světa (2003)*. V ní uvedené názvy ptáků jsou po souhlasu České společnosti ornitologické závazné a platné pro celou ČR. Uvedené atlasy a průvodce byly vydány v Nakladatelství Academia, v němž Karel Hudcovi patří k renomovaným kmenovým autorům. Nadále byl také ceněným recen-

zentem mnoha odborných ornitologických článků.

Nemohu zapomenout ani na to, že působil v letech 1958–93 jako člen výboru Československé, resp. České společnosti ornitologické. Zasloužil se např. o obnovení vydávání ornitologického časopisu *Sylvia*, kde se projevovaly i další jeho vlastnosti jako nekompromisnost, ale současně korektnost při řešení problémů spojených s činností Společnosti, a kde měl jakožto náš nejlepší a světově uznávaný ornitolog mimořádnou a zcela zaslouženou přírozenou autoritu.

S tím úzce souvisejí i jeho bohaté mezinárodní aktivity. Byl čestným, resp. dopisujícím členem několika evropských ornitologických společností, daty z ČR doplnil velká ornitologická díla *Handbuch der Vögel Mitteleuropas I.–XIV.* (U. Glutz von Blotzheim, K. Bauer) a *The Birds of Europe, the Middle East and North Africa I.–IX.* (S. Cramp). Aktivně se účastnil pěti světových ornitologických kongresů, a protože na některých z nich jsem byl i já, s radostí jsem konstatoval stálý zájem zahraničních odborníků o jeho osobu ještě dlouhá léta po ukončení vědecké činnosti.

Mezi zoologickou veřejností se téměř neví, že Karel Hudcovi byl uznávaným vrcholovým sportovcem. Už při nástupu do vojenské prezenční služby (1952) se jako plavec dostal do tehdejšího Ústředního domu armády v Praze, stal se držitelem československého rekordu v motýlku, v r. 1954 reprezentoval Československo v plavání na mistrovství Evropy v Itálii a v letech 1955–62 hrál první ligu ve vodním pólu. A zřejmě vůbec se neví, že je i mistr světa! Stalo se tak na mistrovství světa seniorů v Itálii v r. 1990 v polohové štafetě. Až do vysokého věku se aktivně věnoval také tenisu. Snad odtud pramení jeho mimořádná fyzická a duševní zdatnost, kterou mu nejen já, ale i mí kolegové můžeme pouze potichu závidět. Jistě jen tak je možné, že mu v roce jeho 90. narozenin vyšla rovněž v Nakladatelství Academia kniha *Ptáci v českém životě a kultuře*, v níž ukázal i kulturní a umělecké vlohy (viz recenze na následující straně).

Tím se dostávám k dalšímu okruhu jeho všestranných zájmů. Napsal scénáře několika divadelních her, které byly realizovány nejen pro přátele, ale i pro širší brněnskou veřejnost. V nich se asi nejvíce projevil jeho smysl pro humor, neboť byly zaměřeny vysloveně satiricky až recesisticky. Sám jsem některé z nich navštívil a vždy obdivoval úžasnou atmosféru jak na jevišti, tak i o přestávkách a na konci představení, kde hrála cimbálová muzika za zpěvu autora a návštěvníků. Rád si dělal legraci i z vysoko postavených akademických pracovníků, což mu ovšem oni opláceli. Jeden z jeho nejbližších přátel Milan Peňáz nazval Karla zakladatelem funerální zoologie, protože se v posledních letech věnoval fauně brněnských hřbitovů a psal o ní příslušně veselé články, z nichž nejnámější se týkají hřbitovních veverek, zvláště jedné albinotické. Pro jejich zkoumání vytvořil nový obor sciurologii a založil Řád bílé veverky, který i Milanovi slavnostně propůjčil.

Závěrem mi zbývá jen konstatovat, že je pro mne velkou ctí patřit do okruhu jeho přátel.